

pri Sv. Trojici. Nadzornišvo, ki ima opazovati in nadzorovati delovanje načelnštva pa broji 18 udov; nadzornik mu je č. g. Franc Zmazek, župnik pri Sv. Benediktu. Oba zastopa sta sestavljena iz posestnikov treh sodeleznih župnij. Posojila se dajejo le sodeležnikom za določene namene za $5\frac{1}{2}\%$. Zapravljivcem se ne dá, ko bi tudi imeli dobrega poroka. Vloge v posojilnico se obrestujejo s $4\frac{1}{2}\%$. — Pečat in uradovanje je v obeh jezikih, kakor kdo želi. Č. g. Šegula ima skrb, da bomo dobili obrazce v obeh jezikih, katerih še dozdej nimamo.

Z Dravskega polja. (Čuden mož) je ta Paulsteiner! Piše in zahteva od našega lista, naj mu pové, kdo je o njem pisal. Mislili smo, da je pametnejši in da bo dal mir — pa ne. In zato mu povemo, le naj toži, saj ga že tako dobro poznajo pri sodišču, kakor pri financi slab denar. In da bo vedel, da se ga nič ne bojimo, mu povemo, da je neresnico pisal v listu. Nedavno je zopet napadel nekega kmeta v C. s psovki »närischer Bauer itd.« ker ga ni hotel za pol zastonj peljati na Ptuj. Kako olikan je ta gozdni mož, pričajo psovke, s katerimi je napadel v M. kmeta M. L., za kar imamo več prič, da ga je zmerjal za »Schweinkerl, Raubschütz, windischer Hund« in še več. . . . In ne davno, hodeč skoz Cirkovce, je godel »da oben sitzt der Zottl«. Najbrž se je možicelj po sebi sodil, mi mu pustimo to, in rečemo Paulsteiner postani Pametensteiner, drugače bomo druge strune napeli in take »omikance« manire učili.

Z Gomilkega. (Največji gospod) in znani »grosgrundbesicer« v trdi Trnavi je dne 3. novembra hudo udrihal po mirnih ljudeh in jim delal škodo, ne da bi mu kdo kaj žalega storil. Tudi je kričal na vse pretege, da le on je največji gospod in »grosgrundbesicer« ter pel imenitne pesmi: »Hudič Trbovlje trese«, in še več drugih take barve, katerih pa nismo razumeli, ker so bile nemške. To je trajalo do drugega jutra, ko ga je njegova žena splašeno pričakovala. No, če bo ta največji gospod našim odbornikom take pel, bode žalostno in si bodo zapomnili, koga bodo volili. — Ti »grosgrundbesicer«, si se pa celó blamiral, in mi bi ti le svetovali, da le rajši skrbi za svoja poslopja, da bi stanovali v njih varno ljudje in živina, in še potem ne boš največji gospod!

Iz Ribnice. (Zmotnjava za zmotnjava.) »Hudi duh hodi okoli, kakor rjoveč lev in išče, koga bi požrl«, beremo v sv. pismu. Te resnice se celó mi Pohorci prepričamo, ko gledamo, koliko zmot vlada dandanes med ljudmi. Koliko jih zapelje strast pijanosti v pogubo in nesrečo, imamo še živ izgled od Uršine nedelje, ko je postal jeden fant ubijalec, drugi pa žrtev! — Blizu petnajsti del ljudij iz naše župnije je zvalila lakomnost v Ameriko, kjer so nekateri, prej čvrsti, že plačali z življenjem svojo zmoto. Mnogo pa jih še tava ondi brez hrane — morda telesne, gotovo pa brez dušne — tolažbe sv. vere! Sedaj pa je začel se urivati med nas še novi prerok, brezverski, bogokletni socializem. Neka peščica delavcev na steklarni in v kamnolomu baje že veruje vanj, in kakor slišimo, so minolo nedeljo napravili shod v gostilni vrlega kristjana g. V. Tja je došel neki govornik, ne znam od kod, razlagat novega nauka. To vse pa je nam krščanskim Pohorcem že odveč, da bi namreč v naš lep in mirni kraj sam satan zanesel svojo gnezdo. Sedaj ne veljajo več samo besede, dejanja naša, dragi kmetje, naj pokažejo tujemu pritepenču, kaj da smo in premoremo! Za nobeno ceno ne daj, kmet, strehe takšnim ljudem, vsacega krčmarja pa Bog varuj, da bi dajal takšnim družbam prostora! Saj je nas vse zibala krščanska mati, krščanski oče nas oskrbel, varuje nas pa vedno stari večni Bog,

kateremu smo obljubili svojo dušo in telo! Nič torej ne ostane pri nas za žrtev satanu, razun male peščice, katerej pa pokažimo pot na cesto, od koder se je pri-tepla!

Kmet.

Iz vranskega okraja. (Cesta v Sv. Jurij ob Taboru.) Dne 21. nov. je bil semenj pri Sv. Juriju ob Taboru. Nagnalo se je bilo precej živine in tudi mnogo različnih trgovcev je bilo pripeljalo svoje blago na prodaj. A vozili so težko, kakor je bilo videti. Cesta namreč skozi Ojstriško vas in dalje proti Sv. Juriju je silno nemarna in blatna, posebno letos, ko imamo vedno deževje. Nekdo je rekel, da bi človek na tej cesti skoraj na vozu utonil; mi sicer tega ravno ne trdimo, a rečemo lahko, da se kolesa težkih vozov na nekaterih krajih do polovice v blato ugrezajo. Če se pa voz enkrat v blato upiči, tedaj živina zelo trpi in še človek mora vzdigovati in porivati, kar se je celó nekemu baronu pripetilo, da je bil ves blaten, kakor so ljudje pravili. Cesta je dalje tudi preozka; če se dva vozova srečata, mora iti jeden na stran, za kak plot ali celó v jarek. Pravijo tudi nekateri, da je omenjena cesta postala okrajna in da se v kratkem začne popravljati in razširjati. Dobro! Začnite torej z delom! Navozite kamenja in vsak posestnik ob cesti naj odstopi en dober pedenji zemlje, pa bo šlo. Dokler pa tega ne bô, skrbite sami, da vozniki ne bodo kleli in se jezili v tistem blatu!

Jeden sejmarijev.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetlega cesarja je obiskal ruski veliki knez Mihael in srbski kralj Aleksander, ki se je oni dan odpeljal v Rim. — Gosposka zbornica državnega zbora je v soboto med drugim vsprejela novo domovinsko postavo. — Poslanska zbornica je odklonila Wurmbrandov predlog o podeželnju zavarovalnic proti ognju, ker vlada drži s kapitalisti, kakor jej je prav očital poslanec dr. Šustersi. V torek pa se je začela razprava o povišanju uradniških plač. Ker bode zato treba blizu 12 milijonov, se vsi kmečki poslanci morajo strinjati z Dipaulijevim govorom. — Proračunski odsek je državni proračun dognal.

Češko. Grof Badeni hoče iz veleposestnikov sestaviti vladno stranko; toda češkemu plemstvu še se do sedaj z ničesom ni prikupil. — Mladočehi so v nedeljo v Pragi ustanovili zvezo kmetovalcev, ki naj deluje zoper radikalca Alfonza Stassny-ja.

Predarlško. Ker je okrajni glavar grof Schaffgotsch v Rankveilu pozdravil novo ustanovljeno katoliško učiteljsko društvo, zato so v državnem zboru liberalci interpelovali grofa Badenija. Badeni je obljubil, da bode prepovedal vladnim zastopnikom take izjave. Ali tudi v cerkev hoditi?

Štajarsko. V Gradcu so pri dopolnilnih občinskih volitvah v 3. razredu zmagali kandidati obrtne stranke, katero so tudi konservativci podpirali. Socialist Resel je dobil prav malo glasov. — V Mariboru se ustanovi okrožno sodišče. Zaradi tega pride celjsko nemštvo v veliko nevarnost, ker ondi bodo potem le slovenski uradniki in porotniki.

Koroško. Deželosodni predsednik bode najbrž postal dr. Friderik Perko, dvorni svetovalec pri najvišjem sodišču na Dunaju. — Celovec potrebuje za prihodnje leto za vzdrževanje svojih šol okroglih 20 tisoč goldinarjev. — »Nemški« Celovec je zopet rešen, ker se ustanovi ženska podružnica »Südmarke«.

Kranjsko. Nova lovska postava, ki jo je sklenil deželni zbor, ni dobila cesarjevega potrdila. — V Ljubljani se je novo pošto poslojje slovesno odprlo v soboto. — Nova pošta se dne 1. decembra otvori v Komendi pri Kamniku. — G. A. Trstenjak je zgubil v Ljubljani službo pri mestni (slovenski) hranilnici, ker je prevzel uredništvo »Slovenskega lista«.

Primorsko. Železniški minister se je izrekel zoper predelsko železnico. — Tržaško namestništvo je odvzelo tržaškemu magistratu nadzorstvo nad društvi in shodi v tržaški okolici. To je prav! — Dr. Anton Mahnič je imenovan za škola na Krku.

Hrvaško. V soboto se je sešel sabor, ki je volil dosedanje poslance v državni zbor v Budapešti; dasi so zoper volitev protestovali vladi nasprotni poslanci, ker je dotično pismo samo Banffy podpisal, ne pa tudi ban.

Ogersko. Danes so presvetli cesar s prestolnim govorom otvorili novi državni zbor. — Zana prejšnjem bodo vsi vojaški novinci morali svoja imena in priimke pisati v madjarskem pravopisu, kakor so pisani v matrikah. — Zadnje madjarske volitve je »vahtalo« okoli 133 tisoč vojakov. Ob tej priliki je bilo 39 oseb ubitih, nad sto pa težko ranjenih.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so imenovali za nuncija v Monakovem msgr. Lorenzelli-ja, ki je dozdej bil internuncij v Haagu.

Italijansko. Za ujete vojake bodo kralju Menelik morali plačati poldrugi milijon. — Ministri delajo obljube, da bodo zdaj, ko je v Afriki mir, marsikaj storili za Italijo.

Francosko. Ruski car Nikolaj in predsednik Faure sta baje podpisala rusko-francosko zvezno pogodbo že takrat, ko je bil car v Parizu. Pogodba se v kratkem razglasi.

Belgijsko. Vlamski jezik se je dozdej tako v kot potiskal, kakor pri nas slovenščina. Te dni pa je državni zbor sklenil, da je vlamščina s francoščino enakopravna.

Nemško. Pruski deželni zbor je cesar Viljem otvoril s prestolnim govorom ter udrihal po že tako zatiranih Poljaki. — V bavarski višji šolski svet je prišel vrli dr. Orterer, kar vse brezverce jezi.

Rusko. V kratkem bojdja pojdejo naš presvetli cesar v Petrograd, da vrnejo carju Nikolaju obisk. — Na Kavkazu hočejo Rusi pomnožiti vojaštvo, bržčas samo zato, da zasedejo Armenijo, ako se ondi začnejo novi neredi.

Bolgarsko. Vojni minister Petrov, ki je nedavno bil odlikovan od našega presvetlega cesarja, se je znovič svoji službi odpovedal. Za kneza Ferdinanda pa ne mara ne Rusija, ne Avstrija.

Srbsko. Predno je kralj Aleksander odpotoval na Dunaj, je povabil hkrati na obed Rističa, Garašanina in Pasiča, ki si niso samo politični, nego tudi osebni nasprotniki. Kralj jih je popolnoma pomiril in spravil.

Turško. Vlada bi rada na posodo vzela tisoč milijonov in že išče po vsej Evropi posojila. — Bivši člani kreske ustaške skupščine so se zbrali na otoku Samos in sklenili poslati konzulom protest, da se slovesno obljubljene preosnove na Kreti niso izvršile. Tudi so konzulom naznanili, da obnovijo punt, če se preosnove koj ne izvedejo.

Špansko. Na Filipinskih otokih je španska vojska premagala ustaške čete in naskokoma zavzela glavno ustaško utrdbo, mesto Pasangan.

Za poduk in kratek čas.

Madjari in njih navali na slov. Štajar.

(Zgodovinski spominki; piše M. Slekovec.)

(Dalje.)

Proti Ptujju si Kruci niso upali, toliko huje pa so divjali po Ljutomerskih gorica. Oropali in večidel tudi užgali so ondi okoli 160 hramov, kletij in stiskalnic. Ko so k Sv. Miklavžu prihruli, našli so cerkev zaprto, farovž pa celó prazen, kajti župnik se je zaradi večje varnosti preselil k podružnici žalostne Matere božje v Jeruzalemu. Kmalu vderejo v cerkev, poberejo, kar ima kako vrednost, razderejo in poškodujejo nekatere oltarje, potem pa hrumejo proti Jeruzalemu. Ali v slovitem »Bahjem klancu«, ki je svoje dni spravil ob življenje marsikaterega Turčina, bila je tudi tem divjakom nastavljena pogibeljna past. Niso sicer, kakor nekaj na Turke, prežale na nje junaške žene s kropom in debelim kamenjem, pač pa viteški župnik od Sv. Miklavža, Mart. Stariha, s svojimi župljani. Junaško je odbijal sovražnike in si po vsej pravici zaslužil ime: »Victoriosus«, to je premagalec.

Kruci, od tod odpodeni, so hruli po drugi strani, pleneč in požigajoč, na Mursko polje, kjer so se združili s četami, ki so ondi ropale.

Mnogo prebivalcev iz Ljutomera, Ormoža, Velike Nedelje in Središča je bilo odbežalo v Ptuj, Maribor, ali v starodavne Ruše za košatim Pohorjem ter je čakalo ondi, dokler ni roparska druhal odšla s slovenskega Štajarja.

Tudi v Ptujju so se Kruce grozno bali. Komaj so slišali, da divjaki hrumejo proti Ormožu, je bilo vse mesto po koncu in mnogo meščanov je pobegnilo v Maribor. Očetje minoriti so dali svojega na smrt bolnega gvardijana, Gašparja Dietl-na v naglici iz samostana spraviti na »Hamre« pri Monsbergu, kjer je še tisti dan (3. febr. 1704) umrl.¹⁾

V Rušah so bili tudi ormoški župnik Matija Žagar, velikonedeljski nadžupnik Maksimilijan Krajner in miklavževski kaplan Jakob Kopriunšek (Sim. Povoden ga krivo imenuje Kaprina). Dolgočasili so se ondi od pusta do evetne nedelje in brez dvoma bi se bili dalje tamkaj ostali, ko bi jih nadžupnik v Strassgangu, Friderik baron Rechling, ne bil opozoril na njih dolžnost, da imajo kot dušni pastirji biti pri svojih ovčicah, kajti »najemnik je, ki beži, kedar vidi volka priti«.

Toliko rajši so se vrnili v svoje župnije, ker so slišali, da je bil Sigmund grof Trautmannsdorf že dne 14. februarja pri Ljutomeru pobil in razkropil jedno roparsko četo. Koncem t. m. udarili so na Kruce tudi Radgončani, kmalu potem sta prišla še hrvaški ban, general Bally, in poveljnik gradu v Gradcu, Rabatta, na Ptuj. S svojimi trumami sta Kruce izpodila iz Medjimurja, in pri Razkrižju, kjer so si bili roparji napravili most prek Mure, bilo jih je mnogo ubitih, utopljenih in ujetih. Slednjič se je udal tudi grad Čakovec, v katerem so se Kruci bili najdalje branili.

Dve leti je imel potem Štajar pred Kruci mir, kajti Karoly se je s svojimi trumami obrnil l. 1705. proti Avstrijskemu in je ropal tam ter obiskal celó predmestje Dunaja. Rakoczy je pa sklical deželni zbor ter se je dal za kneza in poglavarja proglasiti. Njegove

¹⁾ Še dandanes se nahaja ondi njegova slika z napisom: „Admodum R. P. M. Casparus Dietl, ordinis minorum conventus, Graecii Sva Octobris 1644 natus, Praegae magister 1667 creatus, bis toti almae provinciae, conventui vero Pettoviensi 28 annis praefuit. Eiusdem conventus Instaurator insignis, in molendino (vulgo Hammer) prope Mansberg, quo ob metum rebellium Hungariorum jam in Fridau irrumpentium lethaliter infirmus translatus fuit, ibique vitam 3tia Februarii 1704 pie clausit.“